RÉSZVÉTELISÉGI ÖSSZEFOGLALÓ

A Bókay-kert hosszú távú fejlesztési koncepciójának közösségi tervezése

A folyamat, a lakossági és szakmai visszajelzések, valamint a tervezési következtetések egységes bemutatása

Kiindulópont és cél

A Bókay-kert Pestszentlőrinc-Pestszentimre egyik legfontosabb, történeti gyökerű szabadidős területe. Az egykori Herrich-major kertje másfél évszázad alatt mindig új funkciókkal bővült: ma sportlétesítményeknek, kulturális és kerületi rendezvényeknek, közintézményeknek és vendéglátóhelyeknek is otthont ad. A sok egymás mellé került szolgáltatás ugyanakkor túlterhelt, felszabdalt térszerkezetet hozott létre, ezért a kert mindennapi, szabadon használható közparkként csak korlátozottan működik.

Az önkormányzat ezért nem egyetlen beruházás tervét, hanem hosszú távú mestertervet kívánt megalapozni. A stratégiai gondolkodást három körülmény indokolta: a kívánt funkcióváltás, az elöregedett vagy ideiglenes elemek felülvizsgálata, valamint a környezet várható átalakulása – különösen a Turul park felé történő bővítés és a 42-es villamos lehetséges meghosszabbítása.

A részvételi folyamat felépítése

A 2023. szeptemberében egy előkészítő egyeztetésen az önkormányzat és az üzemeltetés szereplői rögzítették a stratégiai alapkérdéseket, a megtartandó értékeket és a problémás funkciókat. Ezt 2023 novemberének első felében széles körű lakossági kérdőív követte. 2023. decemberétől három további szakmai-tervezési beszélgetés és egy stakeholder kérdőív segítségével sikerült véglegesíteni a döntési szempontokat. került sor, melyek egy stakeholder az önkormányzati és üzemeltetői szereplőkkel. A döntési szempontokat egy tízfős stakeholder kérdőív is pontosította: ennek kitöltői a főépítészi szervezet és a VG18 vezetői, projekt- és létesítményüzemeltetési munkatársai voltak. A mestertervezésre vonatkozó részvételiségi folyamat 2024. június 1-jén interaktív, játékos tervbemutatóval és helyszíni kitelepüléssel zárult, így a lakosság nemcsak általános igényeket fogalmazhatott meg, hanem a formálódó fejlesztési irányokra is reagálhatott.

Az előkészítő egyeztetés

2023. szeptemberében egy előkészítő egyeztetésen az önkormányzat és az üzemeltetés szereplői rögzítették a stratégiai alapkérdéseket, a megtartandó értékeket és a problémás funkciókat. Itt került megfogalmazásra a tervezés stratégiai célja: vagyis hogy a Bókay-kert zöldebb, közösségibb és befogadóbb családi pihenőparkká váljon, miközben megőrzi történeti karakterét, népszerű sport- és rendezvényfunkcióit. A találkozón elhangzott sarokpontok szolgáltak alapul az ezt követő lakossági bevonásnak.

A lakossági kérdőív legfontosabb eredményei

2023. novemberének elején egy széleskörű kérdőívezés indult, melyre az önkormányzat felületein és a Bókay-kertben hívták fel a terület sorsa iránt érdeklődők figyelmét. A nem mintavételi eljáráson alapuló, hanem szabadon kitölthető kérdőívet két hét alatt 1180-an töltötték ki. A nagy válaszadói szám ugyanakkor használói tapasztalatot tett láthatóvá. A kitöltők 40%-a a közeli Bókaytelepről, Gloriett-telepről vagy Lőrinc-telepről érkezett, 15% a Havanna-lakótelepen, 39% a kerület más részein élt, és mindössze 6% volt kerületen kívüli.

A legfontosabb stratégiai üzenet egyértelmű: 81% támogatta, hogy az átrendezéssel több teret kapjanak a pihenőparki funkciók, és 78% azt jelezte, hogy egy ilyen átalakulás után gyakrabban járna a kertbe. A Turul park és a Bókay-kert szorosabb kapcsolatát 77%, a befogadó játszótér kialakítását 78% támogatta.

A fejlesztési igények közül kiemelkedett a közparki infrastruktúra, a zöldfelületek és a vízfelületek javítása, valamint a strand fejlesztése. Sok javaslat érkezett egy nagyobb, korszerű és befogadó – akár vizes elemeket is tartalmazó – játszótérre; jobb futókörre, kültéri fitneszparkra és más nyitott sportfunkciókra; ivókutakra, mosdókra és az épületek felújítására; továbbá igényesebb, de a parkot nem uraló vendéglátásra. A több mint 300 egyedi javaslatból származó ötlet megalapozta a további stakeholder találkozók döntéshozatali témáit is.

Stakeholder-egyeztetések

2023 decembere és a következő év áprilisa között – tervezői és facilitátori részvétel mellett - egy tulajdonosi-üzemeltetői stakeholder egyeztetési folyamat zajlott le, ami 3 találkozóból és egy kérdőívből állt össze. A feladata az volt, hogy a stratégiai elképzeléseknek és a lakossági visszajelzéseknek megfelelően konkretizálja azokat az elemeket, amelyek a mestertervbe bekerülnek.

A folyamatban elején tartott találkozókon először összegzésre kerültek a folyamat előző lépései során eldöntött irányok, és azonosították azokat a kérdéseket, amelyek további kibontást igényelnek, és megismerhették az ezekhez kapcsolódó tervezői (tájépítészeti, örökségvédelmi, infrastruktúra-fejlesztési) nézőpontokat.

A döntési szempontokat egy tízfős stakeholder kérdőív is pontosította: ennek kitöltői a főépítészi szervezet és a VG18 vezetői, projekt- és létesítményüzemeltetési munkatársai voltak. A kérdőívben a strand fejlesztése teljes támogatást kapott; ezt követte az új játszótér, az új mosdók, a nagyobb vízfelület és a vendéglátás fejlesztése. A meglévő funkciók közül széles körű egyetértés övezte a főépület, a múzeum és múzeumkert, a villaépületek, az uszoda és strand, a színpadok, a futókör, a pincerendszer és több közösségi érték hosszú távú megőrzését. Ugyanakkor a burkolt rendezvényterület nagysága, egyes parkolók és sportterületek helyigénye már vitát váltott ki. A szakmai válaszokban a teniszpályák megszüntetése vagy felszabadítása jelent meg a leghatározottabban, a strandfocipályát pedig alacsony kihasználtsága miatt sokan megszüntetnék vagy a strandhoz kapcsolnák.

Néhány funkciónál nem a szükséglet, hanem a helyszín vagy az épület minősége volt a fő kérdés. Az aerobicteremnek látható használói bázisa van, ezért megszüntetése konfliktust okozhatna, miközben a jelenlegi épület korszerűsítése vagy kiváltása indokolt. A kalandpark megítélése vegyes: egyesek az elavult kialakítás miatt felszámolnák, mások egyedi, természetközeli attrakcióként fejlesztenék újra. A tornapálya és a futókör fejlesztése, valamint a kis tó hangsúlyosabb, jobb minőségű vízfelületté alakítása ezzel szemben több oldalról támogatást kapott.

A kutyás használat szintén érzékeny téma maradt. A lakossági kérdőívben 17% javasolt kutyafuttatót, miközben pro és kontra érvek egyaránt megjelentek. A válaszok alapján a Bókay-kerten belüli kutyafuttató nem tekinthető széles körben támogatott elemnek; ugyanakkor a Turul park integrációja lehetőséget adhat egy elkülönített kutyás vagy kutyabarát terület mérlegelésére.

A folyamat lezárásaként 2024. áprilisában egy záró egyeztetésen tekintették át a kérdőív elemzése után még nyitottan maradt kérdéseket, és hozták meg végül a szakmai vitákban kiérlelt döntéseket a mestertervezés részletes irányairól.

A tervezés számára kirajzolódó irány

A részvételi folyamat eredménye nem egyszerű kívánságlista, hanem egy prioritási rend, aminek középpontjában egy mindennap használható, zöld és befogadó családi park áll. Ehhez több szabadon hozzáférhető pihenőtérre, minőségi növényállományra, jobb vízmegtartásra, árnyékos ülőhelyekre, ivókutakra és megfelelő mosdókra van szükség. A fejlesztésnek támogatnia kell a gyalogos, kerékpáros és közösségi közlekedési érkezést, miközben mérlegeli a kert belső autóforgalmának és parkolóterületeinek visszaszorítását.

A sport- és rendezvényfunkciók továbbra is a Bókay-kert identitásának részei, de területigényüket és elhelyezésüket a közparki célokkal összehangolva kell racionalizálni. A legnépszerűbb és széles körben használt szolgáltatások fejlesztendők; az alacsony kihasználtságú vagy máshol is biztosítható funkcióknál áthelyezés, összevonás vagy megszüntetés is indokolt lehet. A vendéglátás feladata a kerti tartózkodás kiszolgálása, nem pedig önálló célpont létrehozása.

Mindezt a Turul parkkal, a lehetséges villamosfejlesztéssel, a Margó Tivadar utcai területekkel és hosszabb távon az iskolaépület sorsával összefüggésben kell kezelni. A részvételi eredmények alapján egy olyan Bókay-kert képe rajzolódik ki, ahol egy kerületi család minden tagja találhat elfoglaltságot, de együtt is kellemesen eltölthetnek fél napot – rendezvény nélkül, a hétköznapokban is.